

MEXICAANSE FANDANGO'S IN BRUSSEL

Marion Grassart - Publiek rond de tarima en de muzikanten op een fandango tijdens dia de muertos bij Cultureel Centrum Bruegel

De fandango is een **Mexicaanse traditie** die sinds enkele jaren ook in Brussel wordt beoefend. Het is een feest waarin muziek, dans en zang centraal staan, en waaraan iedereen kan deelnemen. In tegenstelling tot concerten of podiumvoorstellingen is een fandango niet gericht op een publiek dat passief luistert, maar op **actieve deelname**.

Tarima

Het feest speelt zich af rond een houten verhoging, **de tarima**, die als instrument wordt beschouwd. Dansers produceren ritmes met hun voeten, het zogenaamde **zapateado**, en vormen zo samen met de muzikanten een geheel. Tijdens gezongen passages bewegen de dansers zachter om te zorgen dat de zang verstaanbaar blijft, terwijl tussen de verzen door het ritme intenser wordt. Zo ontstaat een voortdurende wisselwerking tussen zang, dans en instrumentale begeleiding. Zapateado is toegankelijk voor iedereen; **eenvoudige voetpatronen** volstaan om deel te nemen.

Instrumenten

De muzikale begeleiding bestaat uit een breed scala aan instrumenten. Centraal staan **de jaranas**, snaarinstrumenten van verschillende groottes die hun oorsprong vinden in de barokgitaar. Samen zorgen ze voor de harmonische en ritmische basis. Daarnaast zijn er melodie-instrumenten zoals **de guitarra de son of de harp**, en lage snaarinstrumenten zoals de **leona of de leona bozarrona**. Ook instrumenten met Afrikaanse wortels, zoals **de marimbol** (een soort lamellofoon), kunnen aanwezig zijn. Percussie wordt geleverd door onder meer de **pandero** (een tamboerijn) en soms de **quijada de burro** (een ezelkaak die als raspinstrument wordt bespeeld). In de laatste jaren wordt ook steeds vaker **de cajón** (een houten kistrommel) gebruikt. De combinatie zorgt voor een rijk klankpalet waarin ritme, harmonie en melodie elkaar aanvullen.

Duidelijke structuur

Het verloop van een fandango volgt een herkenbare **structuur**. Een melodie-instrument kondigt een stuk aan (**een declaración**). Andere muzikanten voegen zich vervolgens geleidelijk bij. Pas na de eerste gezongen strofe betreden de dansers de tarima. Tijdens de zang beperken de dansers hun bewegingen om ruimte te laten voor de stem, daarna volgt opnieuw een intensere ritmische fase. Wanneer andere dansers willen deelnemen, geven zij dit discreet aan door een lichte aanraking op de schouder van de dansers die op de tarima staan. Zo ontstaat een beurtrol die de dynamiek levendig en ordelijk houdt.

Zang

De zang bestaat uit verzen die bestaand of geïmproviseerd kunnen zijn. Het gaat vaak om korte poëtische teksten die in wisselzang of solistisch gebracht worden. Voor veel deelnemers is het zingen of improviseren van verzen een drempel; daarom worden in Brussel soms vooraf workshops georganiseerd waarin verzen aangeleerd en geoefend worden. Op die manier kan het publiek niet enkel luisteren maar ook actief bijdragen.

Open en inclusief

De **sociale dimensie** is essentieel. De fandango is een open en inclusieve praktijk. Zowel ervaren muzikanten als beginners kunnen deelnemen. Beginners nemen vaak plaats achteraan en spelen eenvoudige ritmes of akkoorden, terwijl de meer ervaren muzikanten dicht bij de tarima zitten en het verloop mee sturen. Zij bepalen de toonaard, de volgorde van de stukken en het tempo. Hun rol is belangrijk om te

vermijden dat het samenspel te chaotisch wordt of dat het tempo oncontroleerbaar versnelt of vertraagt. Deze onzichtbare begeleiding door de meer ervaren muzikanten zorgt ervoor dat iedereen kan meedoen zonder dat de kwaliteit van het geheel in het gedrang komt.

Gezamenlijke ervaring

De deelname is laagdrempelig. Wie niet wil zingen of dansen, kan klappen in de handen of eenvoudige ritmes meespelen. Ook het publiek kan zich mengen door het zapateado uit te proberen. Hierdoor vervaagt het onderscheid tussen uitvoerders en toeschouwers. De nadruk ligt niet op virtuositeit of artistieke prestatie, maar op de gezamenlijke ervaring en de creatie van een gemeenschappelijk ritme.

Fandango in Brussel

In Brussel krijgen fandango's een eigen invulling. Sinds 2018 organiseren **Isra Alonso en Celia Dessardo** jaarlijks het **Día de Muertos-festival in de Marollen**, met steun van het Cultureel Centrum Bruegel en MetX. Als medeoprichters van het festival hebben zij in elk van de zeven edities tot nu toe ook fandango's georganiseerd. Omdat de praktijk hier minder bekend is en er minder ervaren deelnemers zijn, gaat er meestal een educatief luik aan vooraf. Workshops rond zapateado, instrumenten en zang zorgen ervoor dat nieuwkomers snel kunnen deelnemen.

Daarnaast wordt er geëxperimenteerd met de formule. Muzikmaker Isra Alonso organiseert in 2025 in Brussel - in de schoot van MetX - **Fusion Fandango's**, waarin muzikanten uit andere tradities worden uitgenodigd om deel te nemen. De praktijk wordt zo een ontmoetingsplek tussen verschillende muzikale achtergronden. Dit sluit aan bij de oorsprong van de muziek zelf, die ontstond uit een vermenging van Europese, Afrikaanse en inheemse invloeden. In de Brusselse context komt daar een nieuwe laag van interculturele uitwisseling bij.

**Deze tekst kwam tot stand met hulp van [CEMPER](#), Centrum voor Muziek-en Podiumerfgoed op basis van een gesprek met muzikant Isra Alonso.*

INZENDER

Isra Alonso

LOCATIE

Brussel

THEMA

Muziek en podiumkunsten

Feesten, rituelen en sociale gebruiken

TREFWOORD

[#muziek](#) [#feest](#) [#sociaal gebruik](#)

PERSISTENTE URL

<http://ichdata.be/ARK:80717/dfb35d3e-ed66-458c-ac5e-5bde6b9e63a9>